

Kukorica „Jantyk” az örök idealista

Sokoldalú ember Jantyk Zsolt, akit mindenki más és más arcáról, oldaláról ismer. Egy személyben közművelődési vezető a Debreceni Művelődési Központ élén, Derecske alpolgármestere, családapa, és a PG Csoport énekese, előadóművész, dalszövegíró.

■ BÉRES ZSUZSA, 2017.

De melyik az igazi Jantyk Zsolt?

Ez mind így együtt. Mert akár zenélek, szöveget, könyvet írok, igazgatok vagy otthon a családom körében apa és férj vagyok, mindig ugyanazt teszem: magyarként megpróbálok a legteljesebb életet élni.

Egy kis Békés megyei faluban, Ecseghalván telt a gyermekkor, a diploma azonban Debrecenhez, az akkori Kossuth Lajos Tudományegyetemhez köti.

Kisújszálláson a MórícZ Zsigmond Gimnáziumban érettségiztem, kollégista voltam és ott sokat hallottam arról, hogy valaha milyen volt a debreceni Református Kollégium, és ahol olyan hírességek tanultak vagy tanítottak egykor a gimimben, mint MórícZ Zsigmond, Csokonai Vitéz Mihály és Arany János. Így aztán számomra egyenes út vezetett Debrecenbe, mivel már korán eldöntöttem, hogy olyan szakmát szeretnék, ami egyaránt kötődik az emberekhez és a kultúrához. Első nekifutásra nem sikerült a felvételem, de nem adtam fel. Másodjára már bejutottam. És – ahogy akkoriban megszokott volt – mehettem is azonnal katonának. Így sokáig csak kívülről láthattam az egyetemem.

Emlékezetesek maradtak az itt töltött évek?

Tanulmányaimat 1985-90 között végeztem magyar–népművelés szakon, de az igazán izgalmas időszak másod-harmadéves koromra datálható. Nyitottak és nagyon érdeklődők voltunk, de nem a médiaszemélyiségek iránt, akik „benne vannak” a televízióban. Szimbolikusan megfogalmazva, ha leejtett valaki egy gyűszűt vagy egy tűt a főépületben – nagyon jó akusztikája volt, remélem most is az – azonnal összefutott vagy 20-30 ember, akit érdekelt, hogy mi történt. Gondolkoztunk, mozogtunk, pezsgedtünk. De ha valaki azt mondaná, hogy ő már akkor tudta, hogy rendszerváltás lesz, azon én csak mosolyognék. Nekünk diákoknak nem volt benne a levegőben, hogy összeomlik körülöttünk egy világbirodalom, és megváltozik minden. Egy dolog azonban biztos: '87-től ki lehetett mondani mindent szabadon. Megalakíthattuk az első kulturális egyesületet - ez volt a SZÉP Klub – és még nyári táborokat is szerveztünk középiskolásoknak. Jó élet volt.

Aztán később a munkavállalásnál végül mégsem Debrecen maradt az igazi.

Két évig azért a Kossuth Egyetem közmü-

velődési titkára voltam, ahol a szabadidős tevékenység szervezése volt a munkám, de aztán felvettem valakit, aki akkor jött haza Amerikából. Mondták ugyan, hogy ne tegyem, mert fél év és kint leszek az utcán. Á, ez a gyerek nem olyan – gondoltam. Mindenesetre fél év múlva az utcán találtam magam. És persze ő lett az utódom. Szerencse a balszerencsében, hogy a történetek előtt néhány hónappal írtam egy igazgatói pályázatot Miskolcra az egyik kollégámnak és megdöbbenésemre egyszerre történt a dolog, hogy kikerültem az egyetemről, ő pedig - már mint igazgató - igényt tartott a munkámra. Akkor már javában – 1986 óta – zenéltünk, és Miskolcon egész jó közönségünk volt. Ismertek. Így egy percig sem gondolkodtam, hanem mentem. Illetve mentünk a feleségemmel. 1992-től fél évig dolgoztam a diósgyőri művelődési központ főmunkatársaként, de aztán más, izgalmasabb fába vágtam a fejszét: elvállaltuk a helyi narancs klub vezetését, amit Boris Vianról, egy avantgarde francia íróról neveztek el. A közösségi házban szinte minden programot felvállaltunk: jazz, alternatív és rock koncertek, táncházak, ankétok, kiállítások, tehát mindent, ami a kultúrából nekünk tetszett. Még Debrecenből is jártak hoz-

zánk, olyan híre volt a Vian-nak. Most, ennyi idő elteltével is van, aki emlékszik azokra az időkre, hiszen a Facebook-on működik a „Mi, akik szerettük a Vian Klubot” oldal. Nem, nem én hoztam létre, hanem a miskolciak. De azért néha én is nosztalgizok velük egy kicsit.

Ha minden ennyire sikeres volt, akkor miért ért véget? Miért újra Debrecen?

Amikor a gyermekünket vártuk, úgy döntöttünk, hazajövünk a családhoz és a barátokhoz, és az igazat megvallva azért is, mert itthon járva gyakran rácsodálkoztunk a miskolci évek alatt is, hogy milyen szép, milyen tiszta ez a város. Mert Miskolc akkor sem volt egy könnyű hely, és szerintem most sem az.

Aztán mégsem Debrecen, hanem Derecske lett az „otthon”.

Derecskén – ahol egyébként most is élünk – majd 7 évig voltam a művelődési ház igazgatója. Két évig egy nonprofit közművelődési és vidékfejlesztési kht-nak is voltam a vezetője, de aztán átkerültem Mikepércsre, mert ott az akkor megválasztott polgármester – Tímár Zoltán, aki azóta is folyamatosan vezeti a települést – új művelődési házat szeretett volna létrehozni és engem kért fel a munka beindítására. Örömmel vállaltam a kihívást. És utólag is vallom, hogy jól döntöttem. Sok mindent létrehoztunk, többek között a Mikepércsi Korzót. Emellett rengeteg új emberrel ismerkedtem meg, akikkel a mai napig jóban vagyok, csak sajnos ritkábban találkozunk, mint kellene.

A zenélés már az egyetemi évek alatt elkezdődött és mind a mai napig tart. 1986-ban alakult a PG Csoport, ami több mint 30 éve meghatározó része az életének.

Remélem, hogy az. Valójában azt szerettem volna, ha a zenénk nemcsak az én életemet, hanem az egész országét meghatározta volna. Arról persze lehet vitát nyitni, hogy mennyire voltunk és vagyok most hatással a gondolataimmal, a zenénkkel a generációra vagy akárki másra. 1986-ban három volt kisújszállási gimnazista alapította a PG-t: Jámbor Józsi, aki színész-rendező lett, Herczeg Zoli barátom, aki most is vásári komédiázik az Ort-Iki Báb- és Utcaszínházban és én. Nem is tudtuk eldönteni, merre menjünk: a színház, a performance vagy a zene felé. Végül hárman háromfelé mentünk, de néha azért összetalálkoztunk.

A zenei irányvonalamat igazából egy Kevin Johnson nevű szociológusnak köszönhetem, aki Bill Lomex - aki '56-ban újságíróként jelen volt Budapesten a forradalom napjaiban és ő írta az első hiteles angol

„...akár zenélek, szöveget, könyvet írok, igazgatok vagy otthon a családom körében apa és férj vagyok, mindig ugyanazt teszem: magyarként megpróbálom a legteljesebb életet élni.”

nyelvű könyvet a magyar szabadságharcról - ösztönzésére a 'Vasfüggönyön' túla, hozzánk jött az egyetemre '86-ban tanulni. Találkoztunk és belépett a zenekarba. Ma is itt él, ahogy megfogalmazta „ide disszidált”, magyar a felesége és már magyarul is álmodik. Volt egy kalandja Ceausescu Romániájában a határőrséggel, ebből született – angol nyelven – a Románia című dal. Akkor úgy gondoltuk, úgysem értik a szöveget, ezért énekeltük. Pedig értették, volt is belőle egy kis affér a politikai rendőrséggel, de szerencsére nem toloncolták haza Kevin, engem nem csaptak ki az egyetemről, az öcsémet pedig – aki közben ugyancsak a zenekar tagja lett - nem akadályozták meg abban, hogy a konzervatóriumba jelentkezzen klasszikus gitár szakra.

Számomra a két kedvenc a Vádolom és az Útlevel fogkefe. Mégis itthon maradt.

Az a dal egy dilemmáról szól: elmegyek vagy nem, elteszem az útlevelet végleg vagy kimegyek. Egyszer egy fiú megírta nekem, hogy amikor kint voltak illegális munkán Németországban és rájuk törték az idegenrendészek az ajtót, mindenkit lenyomtak a földre, hátrabilincseltek a kezüket és közben a magnóból az Útlevel fogkefe szól.

A J'Accuse Émile Zola a köztársasági elnökhöz írt nyílt levelének kezdő sora az Alfred Dreyfus ellen 1894-ben indított per ellen tiltakozva: Vádolom. A dalban én a társadalmat vádolom – 1995-ben járunk –, hogy miért lett minden és mindenki más, mint aminek lennie kellett volna.

Bizonyos értelemben társadalomkritikát fogalmaz meg a Petőfi Sándor: János vitéze alapján írt folytatás, az Ezüstbojtár is. Hogy fogadták az emberek?

A társadalomkritika mindig divatos volt, de én azért bírálom a nemzetemet és a népeimet, mert szeretem és jobb akarom tenni. Ahogy korábban a Good Bye! című dalban is megírtam:

„Maradunk, mint a magyarok, / valahogy semmi se jó, / de gyermeknél gyorsabban nő az illúzió!”

1986-ban írtam, életem első dala és szerencsésnek érezhetem magam, hogy a Bikini együttes 30 éves születésnapján az Arénában is elénekelhettem. Igaz, másnap

már megírta az egyik nagy és máig „objektív” portál, hogy megint „magyarkodtam” és egy koncerten miért kell aktuál-politizálni. Szerintem ezért nem én vagyok a hibás, hanem azok a társadalmi problémák, amelyeket fiatalon fogalmaztam meg, és amelyek a mai napig nem oldódtak meg.

Így természetes, hogy az Ezüstbojtárban is elég erős társadalomkritikát fogalmazok meg. Kukorica Jancsi mai története humoros, ugyanakkor elgondolkodtató. A PG Csoport dalaival pedig már a könyv egész estés zenés színpadi változatát is láthatta a közönség.

A Debreceni Művelődési Központ igazgatójaként milyen tervei vannak arra, hogy ha nem is jobbítani, de lendíteni, változtatni tudjon?

Amikor 5 évvel ezelőtt kineveztek és bemutattak a kollégáknak a Pódium teremben és már mindenki elment, ott maradtam egyedül. Hátramentem az öltözőbe, ahol annak idején a politikai rendőrök megfenyegettek bennünket egy koncert után. Úgy érzem, mostanra tűntek el az „árnyékok”. Nekem ott és akkor történt meg a rendszerváltás. Igazgatóként mindent megteszek azért, hogy a közösségi művelődést erősítsem Debrecenben. Mint a '70-es években a nyitott ház mozgalom – ezt a vonalat szeretném továbbvinni, erősíteni. Hiszen azt kell csinálni, amit az adott kulturális közösség szeretne, és azt együtt kell megcsinálnunk. Így lesz közös a sikerélmény, közös a cselekvés öröme, az érzés, hogy büszké lehetünk magunkra. Ez erősíti meg a közösségeket: az együtt elvégzett közös munka öröme! És mindennek az a Debrecen adhat otthont, amely kulturális értelemben a legmagyarabb város, amelytől lehetőséget kaptam arra, hogy valami szépet csináljak. Velem minden jó itt történt: itt voltam egyetemista, itt lettem szerelmes, itt született a kislányom, aki most ugyanarra az egyetemre jár, ahova annak idején az édesapja. Ezért megpróbálok mindent visszaadni, amit az évek során Debrecentől kaptam. Alapvetően mindig a jót keresem, és ha jól keresem, meg is találom. Tudom, talán idealista vagyok – milyen is lehetne egy bölcsész? -, de erre a kis időre már nem fogok megváltozni.